

vuokra-wälikirja.

Omistajaksi Kantalan kartanoon Luopajarven
 pitäjän Kantalan kylässä kuuluvaan Kumaluhdon
puajan Kumaluhdon torppaan etni täten osittain Kiikolan Kiikolan
puajan Kumaluhdon seuroilla ehdoilla:

1:o). Vuokra-aika on 10 vuotta, alkaen Maaliv kunn 14 päivästä vuonna 18 08, jolloin vuokraties saa ottaa tilan haltuunsa. Vuokratuotto luetaan toukokuusta päivästä.

2:o). Torppa annetaan vuokralle rakennuksineen, tiluksineen niin kummosa, kuin se toimitettavassa tulotajeluunsa harkitaan olevan.

3:o). Yllä olevasta torppasta suoritetaan vuokratuotto kartanoon veron:

a) rahassa: viikossa kymmeniä viisi 1/2 p. markkaa

b) luomossa: maita, leipä, marjoja y. m., kaikki verokappaleet tähtituntoista ja moitteetonta laadun,

futen alla seuraava: yksi kila 1/4 aullajaa yksi 1/2 rohtimäärä
1 kila kuumilauka litraa puulajaa yksi 1/4 litra
mansikkaita yksi 1/4 paani, Kolme (3) syltä
vedettäviä halleja Stampokan kaka

Kaikki yllä mainitut pitää olla täysin suoritettut ennen Toukokuun päivää.

c) päivätoisia omasia ruu'osiaan: 1:o) viikoppäiviä. Joka viikko kaksi 1/2 hevospäivää ja mitenpäivää ympäri vuoden. Hevospäivien ajamista otetaan jalkapäiviä, jolloin 2 hevospäivästä on tehtävä 3 jalkapäivää, silloin, jos torpparin hevonen jostus on niin voimaton ja huono, että katsotaan sen, ei voidaan olla parissa toisten torpparien eli talon hevosien kanssa. 2:o) matkapäiviä. Vuoden tulussa matkoja: yksi 1/2 pidempää ja 1/2 matkaa päivän.
 Jos matkoja ei ole tehtävänä, on matkapäivät suoritettavat hevosetysä niinkin muuttia veropäivät, ja on niitä tehtävä milloin talosta määrätään. 3:o) apupäiviä. Samalla apupäivää hevosella 5 p apupäivää jalkain, joita jalkapäiviä työn laadun mukaan tähtivämainen naimenkin voi suorittaa. Milläin tarve waatii olkoon isännällä oikeus käyttää useampiakin apupäiväläisiä yllämainitusta torppasta. Apupäiviä tehdään riittävästi y. m. työssä Kuuman kien kokenemisen kolme
1/3 hevosapäivää vuodessa

4:o). Työpäivän pituus on lokakuun 1 päivästä Huhtikuun 1 päivään noin kello 6:00 aamulla samaan aikaan illalla ja jällellä olevana vuoden aikana kello 5:00 8 illalla lukuunottamatta ruokailomat, joita on kartanon hallinnon määrätysten mukaan yksi kello 6:00 kunn välisenä aikana, mutta kahji jällellä olevan vuoden aikana, kestäen suurinoma 1 tunnin sekä päiväillatoma 1 tunnin ajan.

S u o m ! Kaikista ylläolevista päivätoisista olkoon huomautettu, että ne ylläosanomisen ihalla ilman laillista muuttopäivää, ovat kiertelemistä ja rebellisesti täytettävät, ja olkoon niiden suhteen vielä huomautettu, että torpparin pitää aina heti totella käskyä työhön, eikä ilman ilmoitettua estettä pois jäädä. Zimoittamattomasta pois jäämisestä sakoitetaan torpparia 1 päivätyöllä joka kerralta. Vielä pitää torpparin lähetää työhön sellaista väkettä ja hevosia, joilla on voimaa ja halua päivätyönsä täyttämiseen, etteivät ole häiriöksi ja esteeksi muille työnsä. Jos torpparin hevosta tarvitaan pariin kartanon eli muiden torpparien hevosien kanssa mihin ajoon tahansa, niin sitä ei saa kieltää. Jos torppari laittaa uppinisfaisen eli muuten keinottoman päivätyöläisen, jota isäntä ei voi täydellä hyväksyä, lähetetään se takaisin ja on torpparin itse tultava työhön eli hankittava toinen päivätyöläinen. Edissä pitää torpparilla itjellään olevan kaikki työ- ja ajofalut ja pitää ne ehdottomasti olevan sellaisia, kuin kartanonkin kalut eli muuten isännän hyväksymät. Jos päivätoisista anne-

taan todistuslupauksia, ovat ne aina niitä joettaessa perittänyt, ja jos ei niin tehtäisi, on paimonno merkitse-
väksi. Jos jana työhön tulemisesta tuodaan torppaan tähtyllä, että se sieltä viiedään toiseen lähemmäs
torppaan, on se kosto aina tähtettävä ja sen laiminlyömisestä saadaan torppari jalkoa yhden paimonno jota
ferralla. Paimonno aiettamia työjohtajia ja etumiehiä, ovat ne keitä tahansa, on aina ja jota voitavia ehden
tomasti toteutava, joeta erittäin varoitetaan.

50. Pitää tähdellisesti kunnossia, paitsi kaikkien omien piiriensä ympärillä olevat aidat ja omilla tavoi-
laan olevia ojaia

Kitaas- ja ojitusvelvollisuutien tähtämisestä on katselemuslautakunnan päätöstä ja arvioimista tähtä jemmättä.

60. Maatort ja palovakuutusmaksot. Torppari vastaa kaikista torpasta ja torpan väkensä me-
mistä maksuista ja ulosteista, omanpa ne minkä nimellisiä tahansa, näiden joukossa myös palovakuutusmaksu-
ista. Palovakuutusesta pitää isäntä huolen, ja kustakin rakennuksesta määrätään erittäin puuaineen ja ehti-
tään muiden aineiden ja työn arvo. Jos joku rakennus torpasta palaa, nostaa isäntä palovakuutusmaksun
ja pidättää siitä itselleen puuaineen ojan ja loppu jää torpparille, joka on edesvastauksessa muiden rakennus-
laittamisesta tähteen kuntoon palaneen sijaan. Jos uusi rakennus tarvitaan entistä suurempi, ottaa torppari
velvollinen jemmöiden rakentamaan, olipa entinen palanut tai vanhuudesta rappentunut, mutta katselemuslautakun-
nasta miltään saapi hän silloin isännältä korvausta suuremmista kustannuksistaan. Miten viidellä torp-
pari ja hänen väkensä tulla erittäin varovasti. Ja kielletään torpparia ja hänen väkensä Tonttonin ja
paimon ja Enostun 15 päivän välisellä ajalla 20 maran iakon uhalla ja wahingonkorvaamien velvollin-
della, talonhämän eli työjohtajan luvatta joutamasta tulla ulkona kedolla, metsässä eli niittumaalla. Torp-
pari ei unohdakaan saa riititöistä, heinäladonja eli muista ulkokuoneisista polttaa tupakkaa, ei kotona eikä karr-
noissa. Jos torppari ja hänen väkensä rikko tätä vastaan, ottaa josta erältä wkapää *ruudu* me-
kastomaksi, jota menee torpparien apuunsa; sitä paitsi on torppari velvoitettu suorittamaan laillisen taten
ja korvaamaan tapahtuneen wahingon. Torpparin velvollisuus on myös ottaa ojaia kunnankuorina kunnanku-
re ja joutavaa majoitukseen, milloin sellaista talon tehtäväksi määrätään. Jos kulowalkea joutuu talon eli ta-
limpien naapurien metsään, on torpasta siellä oltava yhden miehen koko palon ajan jaamatta siitä mitään per-
tystä huwähteen.

70. Wiijelys- ja rakennusvelvollisuutia. Peltojen ja niittujen wiijelyksessä on ehdottomasti noudat-
tettava kolmeen agronomin kautta wsest'edes eikä toimitettavaa wiijelysuunnitelmaa. Niittuwiijelykset ovat
pidettävät huwösia kunnossa ja isännän määrätsten mukaan pitää torpparin vuosittain ottaman wankempia
keittä myös parempaan wiijelykseen. Samaten pitää torppari kaikki rakennukset torpastaan tähdessä kunnossa
ja jos tarve waatii rakentatoin uusia rappentuneiden sijaan. Rakennuksiin nähden tulee wuotramiehen taten
mestistä otettujen mukaan joutavilla puu- ynnä muilla rakennusaineilla atempaan määrätillä ojailla tehdä
joutawat forjaukset, joihin nähden wuotramies on iten määrätty, että wuotramies tähtä wain-
tuista forjauksista korwotukki:

*Asuinrakennukset laittaa
kappellisen kunntoon*

Jokaiseen lämmitettävään huoneeseen wiijymättä laittamaan siijätkinat, jeta wuoroamaan jokaisen taudesja
asunnuskunnossa olevaa asuinrakennuksen ja pitämään muuten seinät, perwammat, wälifatot, aknemat ja ovet
tähtä tähtä ja kunnossa jeta muurit ehjinä. Kaikkiin torpan rakennuksiin wiijymättä hanttimaan murtta-
kaneja, josta torpparit wälitewat toisen, torpeisja katselemuksia joka kolmas wnos eli useimmiten, jos tarwe
niin waatii. Näissä katselemuksissa merkitään toimituskirjaan huoneiden ja tilusten tila, onko ennen amettuja
käsityjä tähtetty ja mitä puutteita löytyy huoneisja, wiijelyksisja, aidoisja ja ojisja, jeta miten ne owat forjat
tawat. Muutakin isännän ja torpparin wälisiä jopimuksia merkitään toimituskirjaan. Torpparin tullesja tilalle

ja hänen siinä
allekirjoitettuna
tehtämissä
wistomia mu-
80.

luta isännän
pari jokaiseen
rungon hinno-
ne rafenettaa
laitettiin pinn
torppari melo
Polttopuikkeen
jässä löytyy.
katsajia, wain-
mesta tähtät.

Torpparin on
siltaan ja ub
kuormatta.

yota ja belli
90.
leista puista
isännän m-
hän wäkensä

100

kolastus. A
myöde. Za
huostamukset

110

toisten torp-
mukaan. Et
lehtia, jeta
siijällä tai lu

120

130
eti omiin t

140

jeta yhteisroi
witeisille, w
tähtöön oia h
tettääden rah-
eläteomuksi.
jotta yhdesjä

menetetty
seisempään
työn jota
osa ehdot-

illa mail-

rattava.
ä mene-
tuomal-
ja erit-
summan
nuksen
torppari
miehen
in torp-
pian 15
ollisuus-
Torpp-
kartan-
marfan
n jakon
tyhjeen
eli lä-
päivä-

nouda-
t ovat
jempia
nuosja
talon
tehdä
maini-

yhdessä
ovat
urkka-
niehen
tarve
ettuja
forjat-
tilalle

ja hänen siitä lähtiesään toimituksia katselemuksessa sekä muulloinkin wahvistavat miernatmiehet toimituskirjan allekirjoituskellaan. Tällaisessa katselemuksessa toimituskirjaan merkittuja ja vierasten miesten wahvistamia puutteellisuuksia pitää torpparin samassa katselemuksessa määrätyn ajan kuluessa parantaa. Vierasten miesten wahvistamia puutteellisuksia vastaan ei saa valittaa.

8:o). Rakennuksiin, aidoiksi ja muiksi kotitarpeiksi tarvittavia mänty- ja kuusipuita ei saa ottaa mita kuin isännän eli hänen määräämällä henkilön merkittämien, jos sitä määrystä vastaan riisoo, maksakoon torppari jokaisesta mänty- ja kuusipuusta 40 markkaa rungolta yhteiseen torpparien apurasiaan ja isännälle rungon hinnat. Mitä torppassa rakennetaan rehu- tai niittylatoja, kalustahuoneita tai muita sellaisia, ovat ne rakennettavat laudoista tai pinoista ja katot päristä tai oljista, eikä puolikkaista, ja maksaa talo jaha-
laitoksiin pinnat, waan on ne torpparin paikalle itse vedettävät. Jos näitä tavaroita ei ole saatavissa, on torppari velvollinen ilman korvausta kotona jahaamaan tarpeensa. Skaiffi nauhat on torpparin itse hankittavat. Polttopuuseen käytetään torppari maassa olevia kuuvoia puita sekä oksia ja kantoja niin paljon kuin niitä met-
sästä löytyy. Hakojen takia ei saa yhtään mänty- ja kuusipuita, ei edes taimia kaataa, waan on käytettävä hakajia, pajoja y. m. lehdettä ja mitä kaadetuista tarvepuista sekä perkaufesta hakoja kotoontuu. Hakojen nie-
mesta käytetään torppari sammalpehkuja.

Torpparin on hankittava vuodesja suuella talven warakki lehdettä vähintään 40 kuormaa omista tilus-
tiltaan ja yhteiseltä laitumelta; jos ei ole sitä määrää, on maksava torpparien yhteiseen apurasiaan 30 penniä kuormalta. Polttopuunemekin vähentämiseksi on torpparin kiireimmiten hankittava riellien pelutone sekä nurmi-
pata ja heililaitos.

9:o). Torppari saa omaksi tarpeeseen hakata hakkoja ja riisipuita 30 kuintia metriä maassa ol-
leista puista ja 40 kuintimetriä pystystä kuuvoja ja leppiä kartanon määräämistä paikasta ja tarkkojen
ääntöjen mukaan; jos nämät eivät riitä, niin maksaa torppari isännälle 50 penniä kuintonetriltä, mutta jos
hän vähemmällä tulee toimeen, saa hän isännältä saman maksun kuintonetriltä

10:o). Soiden ja koskien polttaminen ilman lupaa on torpparilta kielletty; kuten myös metsästyö ja
talastus. Minäkäänlaatuisia metsäntuotteita ei torpparilla ole luvaa wiedä omista piireistä pois, ei waihtaa eikä
myydä. Sama on laita heinien ja kaikenmiesten karjanrehujen kanssa. Sittenkin saakoon torppari isännän
suostumuksella ja tiedolla myydä toiselle kartanon torpparille liivoja rehuwarojaan.

11:o). Karjaansa saa torppari pitää yhteisellä sitä warten eroitetulla laitumella, mutta jos se talon eli
toisten torpparien wiljelysmaille tunkee pahoja tekemään, olkoon torppari welvollinen korvaamaan wahingon lain
mukaan. Elukoita pitää torpparilla oleman yli vuoden, ellei isäntä anna luvun olla alemman: 2 hevosia,
lehmä, joka tynnyrinäalaa kohen wiljeltyä maata 1, lampoita korkeintaan 8, wuohia ei saa pitää paitsi
ijällä tai lieka-nuorassa.

12:o). Isäntään kuulumatonta henkilöitä ei torppari saa luunaan suojia eikä kirjoisjaan pitää.

13:o). Kartanon alle kuuluvasta wäestöstä ei torppari saa palkata itselleen, ei taloon apuriväläiseksi
eikä omiin töihinjää ketään ilman isännän lupaa.

14:o). Torpparien yhteisestä apurasjasta annetaan apua hallojen ja muiden wahinkojen helpoittamiseksi
joka yhteistoiminnan edistämiseksi, mutta aluksi annetaan apua ainoastaan juurempien wahinkojen sattuesja tar-
wifewille, waan rahaston wartuttua niin suureksi, että wuotuiset korot nousawat yli sadan markan, niin käytet-
tään osa koroiesta joka wuosi yhteisten koneiden, apulannoitusten ynnä muiden jelloisten ostoon. Myös käy-
tettään rahaston waroja ja korvoja wanhojen, ijäkkäiden ja kuuvoisten torpparien sekä heidän palvelijoitensa
eläenwauksi. Tätä rahastoa hoitaa kartanonomistaja sekä kahji torpparien keskuudestaan walitsemaa apujäsentä,
joka yhdessä ovat täydesjä tilintewelvollisuudesja ylläolewista waroista.

15.o). Allamainituista yhistä voi kartanonomistaja heti ilman laillista muuttopäimää eroittaa torppaajan vuokraajan, joka on poitfi laillista edestvaastausta, melvollinen pelteijemään kaikki tämän kautta syntyneet vahingot, josta ohesja torppari menettää kaiken oikeutensa apufastaan, vuoden katuuihin ja mahdollisesti laityuään eläinten vuokraan. 1.o) Kun torppari wapaatahoitefti on rikkonut tämän vuokrawälikirjan täntäjä ja ehtoja vastaan. 2.o) Kun torppari harjoittaa juoppoutta, haurautta tai muuta yleistä huventtä ja järjestausta vastaan jotluua elämää, jalatapafoittemista, nurkkatanssien pitämistä eli muuta jellaista. 3.o) Jos torppari tuomitaan yleisen lain rikkomijesta tai joutuu kiinni petofesta, metjänwarkaudesta tahi kättee pahamaineisia ihmisiä. 4.o) Jos torppari käyttätyn sopimattomasti isäntäänjä tahi hänen aiettamia käskijöitään koftaan tahi joattaa wäfewillä juomilla ijännän ajettamat etumiehet ja töiden johtajat toiniinsa feltuottomiksi ja tykemätömiksi.

16.o). Jos vuokraaja kuolee ennen vuokra-ajan loppua, ilmoittafot perilliset heti isännälle, tahtowatko he torppaa edelleen pitää ja kuka heistä eli heidän puolestaan waastaa vuokrawälikirjan täyttämijestä. Jos isäntä asian huwafkyyn, nauttiwat perilliset vuokraoikeutta ajan loppuun, mutta jos eiwät woi tahi tahdo sitä käyttää, jättätööt torpan laillista muuttoaitaa nautittuaan.

17.o). Kun vuokraaja lähtee tilalta vuokra-ajan loppua tai omaasta tahi kartanon puolesta irtisanotama, jolloin irtisanominen pitää tapahtua Tuomaanpäiwänä tai sitä ennen, sekä rais muutto Maaliskuun 14 p. mi suomena, jättätöön jaman werran suwitonolle ja keraanofji valmistettua maata, kuin viimeisinä muuttamisen edellisinä wuosina on tilalla ollut. Niintäwän olkoot kaikki tarpeelliset ja tawalliset talwijat tehtyt. Pihalanta pois ajettu ja sijalle uutta rutaa 100 kuormaa ajettu sekä riisipuita 12 kuutiometriä ja hakkoja 8 kuutiometriä hakattuna.

18.o). Muutoin on noudatettava laki maanvuokraosta maalla kefakuun 19 päiwältä 1902.

Tätä vuokrawälikirjaa on yhtäpitäwä kappale laadittu molemmille asanojaiselle; mikä kaikki täten wakuutetaan.

Uspjainen Kartola Jaula tuun 16 päiwänä 1903.

H. M. Pätäjä

Tähän vuokrawopimukseen tytydyn ja sitoudun sitä tarkoin noudattamaan. Paikka ja aika kuin yllä.

Wiktor Heinonen

(Vuokraaja).

Eodistawat:

H. Läytänä

H. M. Pätäjä